

מושיבית הגליל *Mosheovia galilaea* - צמח אדום

הפורח בגליל העליון (מרץ 2018)

כתבה: ערגה אלוני

תקציר: מושיבית הגליל *Mosheovia galilaea* (לועניתיים) הינו עשב חד-שנתי זקוף שגובהו 10-60 ס"מ, בעל שערות בלוטיות רכות באבריו. הגבעול מצולע ואינו מסתעף, נושא עלים פשוטים נגדיים, רחבים, בעלי עוקץ קצר. השפה משוננת וקצה העלה מחודד.

מושיבית הגליל

מימין - מראה הצמח בשיא התפחותו. צילם: יואב גרטמן באדיבות אתר צמח השדה ©
משמאל - גבעול עם פרחים, הגבעולים והעלים שעירים. צילמה: ערגה אלוני ©
להגדלה - לחצו על התמונות

הפרח בודד יושב בחיק העלה. הגביע בן חמש אונות מחודדות, ארוכות מצינור הכותרת. עם הבשלת הפרי הגביע מתארך ומכסה את כל ההלקט. אורך הכותרת כ-1 ס"מ, צבעה ירקרק-צהוב. חלקו התחתון של הפרח-צינורי, נוצר מאיחוי עלי הכותרת. חלקה העליון של הכותרת - האוגן, מורכב מ-5 אונות חופשיות, דומות בגודלן ומעוטרות בעורקים חומים ארגמניים הבולטים בעיקר במפתח הלוע. אין הבדל בולט במבנה חמשת עלי הכותרת. בפרח 4 אבקנים שאינם שווים באורכם, קבועים בבסיס צינור הכותרת. אבקן חמישי מנוון הפך לקשקש (סטמינוד) הקבוע בבסיס הכותרת. המאבקים גדולים ובולטים. השחלה עילית, עמוד העלי נמוך מחלק מהאבקנים ומסתתרים בצלקת דמוית גולה. הפרי הלקט קרח מעוגל וחלק המסתתרים במקור חרוטי ישר. בהבשלה, מתפצל ההלקט והפרי ל-2 קשוות.

הזרעים רבים, מקומטים.

מושיובת הגליל

מימין - הפרח וחלקיו. צילמה: ערגה אלוני ©; משמאל - הפרי (הלקט). צילם: יואב גרטמן, באדיבות אתר צמח השדה ©
להגדלה - לחצו על התמונות

הצמח התגלה לראשונה על-ידי המורה אליעזר שמאלי סמוך לכפר גלעדי בשנת 1925, ותואר בשנת 1938 בידי איג כמין חדש למדע בסוג חדש. הצמח הוקדש לזכרו של גרשון מושיוב - בוטנאי צעיר שנהרג על משמרתו בקרית ענבים בשנת 1936. מאוחר יותר התגלה שוב ונאספו ממנו זרעים. אלה גודלו בכמה גינות אקלום.

הצמח אנדמי לישראל, נדיר ביותר ותפוצתו מזרח ים-תיכונית. בית גידולו הן אדמת סחף בשולי שדות ומטעים, בשטחים מעובדים. וכן בערמות בין אבנים ועפר. גדל בארץ בגליל העליון המזרחי, עמק החולה, ודרום הגולן. פורח בחודשים מארץ-אפריל. הצמח הוא מין אדום בסכנת הכחדה. מידע רחב אודותיו ניתן למצוא בכרך ב' של הספר האדום של צמחי ישראל.

הסוגים הקרובים למושיובת הם **לוענית ועלקלוק**.

ספרות:

פינברון-דותן נ ודנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

שמידע א וכהן ע 1989 מושיובת גלילית. טבע וארץ ל"א, 33-36.

שמידע א 2005 צמחי ישראל, המדריך השלם לצמחים ופרחים בא"י. הוצאת מפה.

שמידע א פולק ג פרגמן-ספיר א 2011 הספר האדום צמחים בסכנת הכחדה בישראל.
רשות הטבע והגנים, המשרד להגנת הסביבה.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2018 מושיבית הגליל Mosheovia galilaea – צמח אדום הפורח בגליל
העליון (מרץ 2018), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 5.

<https://www.kalanit.org.il/mosheovia-galilaea-march-2018>

=====